

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูนในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน โดยพิจารณาบทบาทที่ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ และบทบาทที่ทำเองเป็นบทบาทที่ทำด้วยจิตสำนึกนอกเหนือจากองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ ในที่นี้จะเน้นการมีส่วนร่วมในการพึ่งตนเองด้านสาธารณสุขของชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Structure Interview) เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูนในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอแม่ทา อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอทุ่งหัวช้าง อำเภอบ้านธิ กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง และเขตเทศบาลเมืองลำพูน ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน และปฏิบัติงานในหมู่บ้านที่ตนเองรับผิดชอบมาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 8,404 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดังนี้

1. สุ่มจำนวนประชากรของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูนจากรายชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ปี 2543
2. คำนวณขนาดตัวอย่าง โดยการใช้ตารางมาตรฐานด้วยขนาดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มี Confidence Level 95% From AERA Mini Presentation, Darwin Hendel April 1977 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 368 คน
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยหาจำนวนสัดส่วนในแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอและเทศบาลแล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูน
จำแนกรายอำเภอ/กิ่งอำเภอ/เทศบาล

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เทศบาล	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
เมือง	2,506	110
แม่ทา	916	40
ป่าซาง	1,476	64
บ้านโฮ่ง	1,095	48
ลี้	936	41
ทุ่งหัวช้าง	405	18
บ้านธิ	450	20
เวียงหนองล่อง	540	24
เทศบาล	80	3
รวม	8,404	368

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์ (Structure Interview) เรื่องบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูนในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติบทบาทที่ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายปิด มีคำถามจำนวน 34 ข้อ คำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ลักษณะคำตอบ	คะแนน
ไม่ทำ	0
ทำน้อยมาก	1
ทำบางครั้ง	2
ทำเป็นประจำ	3

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยรายข้อ รายคน และโดยรวม ใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง	ระดับการปฏิบัติ
2.01 – 3.00	สูง
1.01 – 2.00	ปานกลาง
0.01 – 1.00	ต่ำ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการปฏิบัติบทบาทที่ทำเองเป็นบทบาทที่ทำด้วยจิตสำนึกนอกเหนือจากองค์ประกอบของงานสารานุกรมชุมชน 14 องค์ประกอบ ในที่นี้จะเน้นการมีส่วนร่วมในการพึ่งตนเองด้านสารานุกรมของชุมชน ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายปิด มีคำถามจำนวน 20 ข้อ คำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ลักษณะคำตอบ	คะแนน
ไม่ทำ	0
ทำน้อยมาก	1
ทำบางครั้ง	2
ทำเป็นประจำ	3

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยรายข้อ รายคน และโดยรวม ใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง	ระดับการปฏิบัติ
2.01 – 3.00	สูง
1.01 – 2.00	ปานกลาง
0.01 – 1.00	ต่ำ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงและความครอบคลุมทางด้านเนื้อหาของเครื่องมือ โดยผู้วิจัย นำแบบสัมภาษณ์บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพ ในชุมชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก 1 หน้า) เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมกับประชากรที่ศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

แพทย์	3 คน
นักวิชาการควบคุมโรค	1 คน
นักวิชาการสาธารณสุข	1 คน

2. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากร ที่ศึกษา โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่ อำเภอสарภักี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ราย เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

3. การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจำนวน 54 ข้อ แบ่งเป็นบทบาทที่ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในองค์ประกอบของงาน สาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ และบทบาทที่ทำเอง เป็นบทบาทที่ทำด้วยจิตสำนึกนอกเหนือ จากองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ ในที่นี้จะเน้นการมีส่วนร่วมในการ ฟังตนเองด้านสาธารณสุขของชุมชน มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ยุวดี ฤาชา และคณะ, 2534, หน้า 127-129)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{Si^2} \right]$$

โดย α = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อคำถาม

$\sum Si^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

Si^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ดังนี้

- ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูนในบทบาทที่ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ และบทบาทที่ทำเองเป็นบทบาทที่ทำด้วยจิตสำนึก นอกเหนือจากองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ ในที่นี้จะเน้นการมีส่วนร่วมในการพึ่งตนเองด้านสาธารณสุขของชุมชน เท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อและประสานงานขอหนังสือราชการจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ในการขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอและตำบลในสังกัดออกไปเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ตนเองรับผิดชอบตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดให้
2. ผู้วิจัยขอทะเบียนรายชื่อ ที่อยู่ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดลำพูนทั้งหมดเพื่อใช้ประกอบในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยจัดประชุมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่จะออกไปเก็บข้อมูลตำบลละ 1 คน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ข้อคำถามต่าง ๆ ในแบบสัมภาษณ์และการตรวจความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์จนเป็นที่เข้าใจทุกคน
4. แจกแบบสัมภาษณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มาประชุมในแต่ละแห่งและนัดวันส่งแบบสัมภาษณ์คืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows กำหนดระดับความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับการมีนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติบทบาทที่ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประมาณค่าเฉลี่ยประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติบทบาทที่ทำเอง ใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประมาณค่าเฉลี่ยประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95%